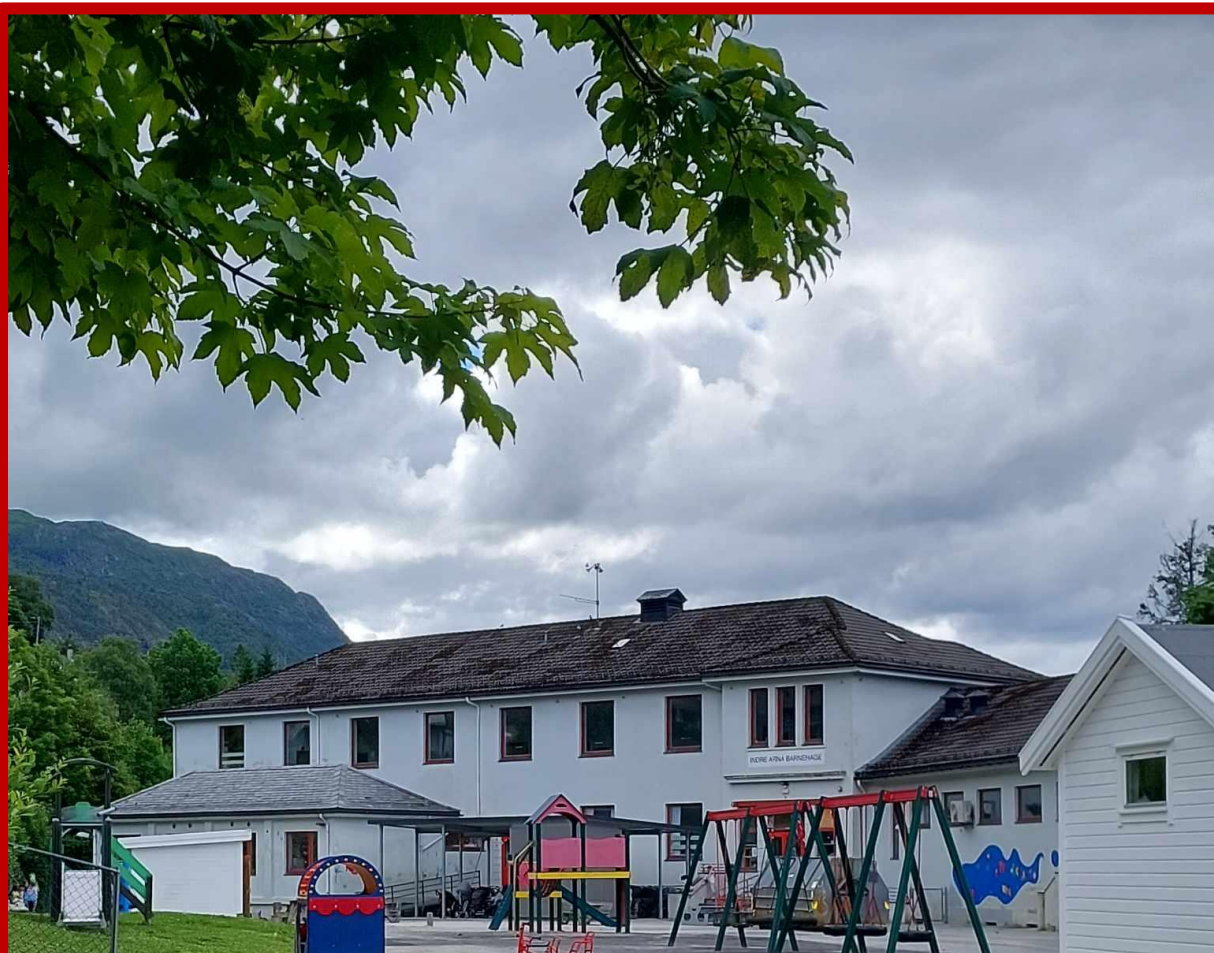

ÅRSPLAN 2024 – 2025

Indre Arna barnehage

Forord

Barnehagene i Bergen kommune utarbeider sine årsplaner i samsvar med kravene til årsplan slik de er beskrevet i barnehageloven og forskrifter. Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft fra 1.august 2017 og er en forskrift til barnehageloven.

Kvalitetsutviklingsplanen for kommunale barnehager 2018-2021 (24)

«Sammen for kvalitet – lek og læring» beskriver eiers lokale tilpasninger til rammeplanen og prioriteringer for gjeldende periode.

Hovedsatsningsområdet i kvalitetsutviklingsplanen er «Grunnlag for livslang læring i det 21. århundre». Planhierarkiet er synliggjort i modellen.

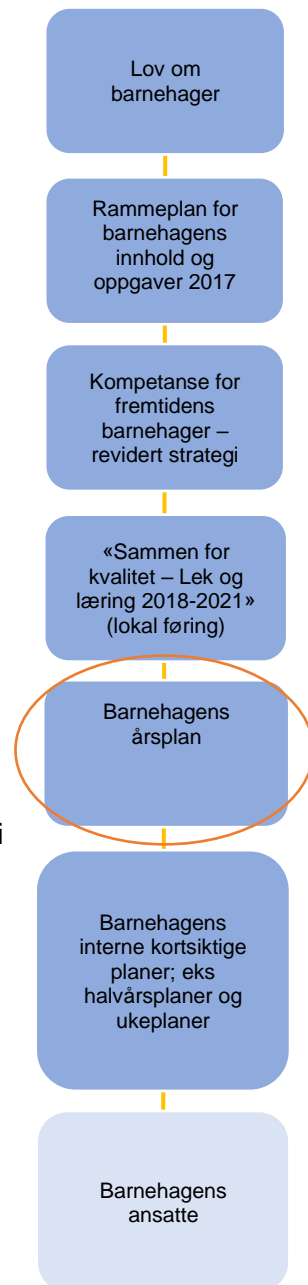
Årsplanverket til de kommunale barnehagene i Bergen kommune er delt i to:

- **Del en** beskriver mål og aktiviteter for årets satsinger og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen del en har et tidsperspektiv på 1 år og følger barnehageåret.
- **Del to** beskriver barnehagens satsninger og arbeid på et mer grunnleggende og generelt nivå. Årsplanens del to inneholder informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med danning gjennom omsorg, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Videre redegjør barnehagen for hvordan det arbeides med progresjon i barnas pedagogiske tilbud gjennom hele barnehageløpet.

Som barnehageeier er vi ansvarlig for at barn i våre barnehager får en god start på et livslangt læringsløp. Godt planleggingsarbeid gjennom felles planmaler er utgangspunkt for utnyttelse av kollektiv kapasitet. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

BERGEN KOMMUNE

Etat for barnehage

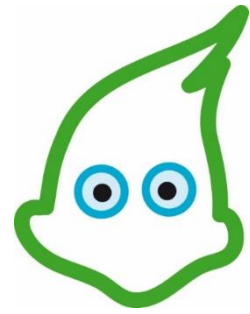

Innhold

Visjon og mål	5
Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn	5
Verdier	5
Mål.....	5
1.0 Barnehagens innledning	6
1.1 Struktur og organisering	6
1.2 Metodevalg	7
1.3 Kjerneverdier	8
1.3.1 Ser barnet	8
1.3.2 Varme	9
1.3.3 Inkluderende	9
2.0 Livsmestring for det 21. århundre	10
– medvirkende barn i lek og læring.....	10
2.1 Tilknytning	10
2.2 Lek	11
2.3 Læring	11
2.4 Barns medvirkning--- prosjekt	12
2.5 Vennskap og felleskap	12
2.6 Mangfold	13
3.0 Barnehagens tema/prosjekt	14
3.1 Fagområder	14
3.1.1 Språk som basiskompetanse	14
3.1.2 Matematisk kompetanse	15
3.2 Digitale verktøy	15
4.0 Barnehagen som lærende organisasjon	16
4.1 Barnehagens utviklingsarbeid	17
4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging	17
4.2.1 Dokumentasjon	18
4.2.2 Vurdering.....	18
4.2.3 Oppfølging.....	18
4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet	18
I. Barnesyn og læringssyn	19
II. Pedagogisk relasjonskompetanse	20
III. Danning gjennom omsorg, lek og læring	20

IV.	Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold	21
V.	Overganger	21
	a. Tilvenning i barnehagen	21
	b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen	22
	c. Samarbeid og sammenheng med skolen	22
VI.	Foreldremedvirkning	23
VII.	Bærekraftig utvikling	24
VIII.	Psykososialt barnehagemiljø	24
IX.	Barns seksuelle helse	26

Visjon og mål

Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn

I en mangfoldig barnehage av høy kvalitet skal barn få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser.

Verdier

Det er utviklet et verdigrunnlag som skal sikre det enkelte barn trygghet, læring og utvikling i hverdagen. Verdigrunnlaget består av *varme, ser barnet og inkluderende*. Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte. Barnehagene beskriver i kapittel 1 hva de legger i disse verdiene.

Mål

Bergen kommune ønsker som eier å gi retning for de kommunale barnehagene gjennom målsettingen:

Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring

Grunnlaget for trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i tidlig barndom og barnehagen har en sentral plass i dette. Livsmestring handler også om å møte motstand, håndtere utfordringer og være utholdende. Våre barnehager skal kjennetegnes ved at barnet:

- Opplever vennskap og fellesskap
- Erfarer trygghet og tilknytning til personalet
- Opplever spenning og glede i variert lek
- Er aktivt og medskapende i lek og læring
- Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring
- Blir møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang
- Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt
- Utvikler sin språkkompetanse og sin matematiske kompetanse

1.0 Barnehagens innledning

Indre Arna barnehage startet opp som midlertidig barnehage høsten 2011, og holder til i lokalene til tidligere Indre Arna skole sentralt i Arna. Fra politisk hold er det bestemt at barnehagen skal rehabiliteres og bli permanent i nåværende lokaler.

Det er 19 fast ansatte og i barnehagen, og samlet utgjør vi et mangfold i alder, bakgrunn, erfaring og kompetanse. Pedagogene har ulike fordypninger fra barnehagelærerutdanningen innen småbarnspedagogikk, migrasjonspedagogikk, kreative fag og uteaktiviteter.

1.1 Struktur og organisering

Indre Arna barnehage har plass til 69 barn og er organisert i tre baser, Miramarmora 3- 6 år, Hattifnattene 0-4 år og Småtussene 0-3 år. Basene har eget baserom, og det er i hovedsak her barna leveres og hentes på morgen og ettermiddag. I tillegg har vi fellesareal i Ompalompa og Plaskedammen, som fordeles blant de ulike basene gjennom dagen og uken.

Hverdagen i barnehagen er preget av en fast struktur gjennom dagen, dette for å skape forutsigbarhet for barn og personale. Dette er blant annet viktig for at vi skal kunne tilrettelegge for et godt leke- og læringsmiljø der alle barn blir sett, hørt og inkludert, samt for å kunne gjøre bruk av personalressursene våre på en best mulig måte. Det at barna blir kjent med basens rutiner og opplever en forutsigbarhet i det som skaper skje, skaper trygge rammer for barnet slik at tiden i barnehagen kan brukes til lek, utforsking og læring.

1.2 Metodevalg

Samspillsmetoden ICDP

ICDP, International Child Development Program ICDP er et helsefremmende og forebyggende veiledningsprogram.

Overordnet har ICDP tre hovedmål:

1. Fremme en positiv oppfatning av og holdning til barnet.
2. Påvirke omsorgsgivers forståelse av hvor viktig samhandlingen mellom barn og omsorgsgiver er for barnets utvikling
3. Fremme omsorgsgivers oppfatning av seg selv som kompetent og mestrende.
(Buf.dir. Håndbok for ICDP veiledere, 2016)

Samspillsmetoden ICDP handler om å bygge positive relasjoner mellom omsorgsgiver og barn, ved at personalet er sensitive og positive i sin kommunikasjon. Dette styrker barnets forutsetning for mulighet til å lære og danne vennskap med andre. I tillegg bidrar metoden til å utvikle et positivt selvbilde og god psykisk helse hos barn.

Metoden tar utgangspunkt i 8 tema for godt samspill. <http://www.icdp.no/>. Basene arbeider systematisk med temaene gjennom året, og ICDP er en viktig del av vår handlingsplan for et godt psykososialt barnehagemiljø. Innholdet i hvert tema dokumenteres i månedsplaner for basene.

Ved å bruke ICDP som metode vil vi styrke hvert enkelt barns opplevelse som betydningsfull i seg selv og i fellesskapet.

For å få til et godt samspill mellom voksne og barn, være seg foreldre og barn og /eller personale og barn i barnehagen, er det nødvendig at den voksne gir barnet omsorg og nærhet, på samme tid som den voksne må stille krav og sette grenser for å hjelpe barnet til å bli trygg og selvstendig. Vi opplever at ICDP som metode er et verktøy som kan hjelpe i det å være en trygg voksen for barn.

Førforståelse og konkretiseringsmaterieill

Med fokus på førforståelse og konkretiseringsmaterieill, vil vi tilnærme oss og stimulere språket som basiskompetanse med fokus på hverdagsaktiviteter og fellesopplevelser. Det er gjennom samtalen om det vi opplever her og nå, det som skal komme/ har vært, at vi sammen setter ord på opplevelser og erfaringer. Slik læres nye ord og begreper får innhold. Til dette arbeidet bruker vi artefakter som stimulerer til fokus på det barna skal oppleve, boken de skal lese, sangen vi skal synge, reglen de skal si eller turen vi skal legge ut på.

Lekemiljø

Barna skal oppleve et stimulerende leke- og læringsmiljø som innbyr til lek, undring og utforskning, læring, mestringsopplevelser, mangfold og fellesskap. For å tilstrebe dette må personalet være bevisst i hvordan de planlegger, tilrettelegger og organiserer det fysiske leke- og læringsmiljøet, både inne og ute, og hvordan det støtter opp under fokusområdene våre, lekens tema, samt barnas interesser og deres vilkår for å kunne medvirke.

Ved at barn og personale opplever verden sammen i et læringsfellesskap, gjennom nye situasjoner og opplevelser, temaer og fenomener, prosjekter, materiale og verktøy, stimuleres det til læring.

Prosjektarbeid som metode

Å jobbe prosjektbasert i barnehagen, er noe annet enn å jobbe temabasert som vi har gjort tidligere. Gjennom en prosjektbasert tilnærming til det pedagogiske arbeidet, vil barna i større grad kunne påvirke innholdet i sin barnehagehverdag mer direkte. Gjennom prosjektarbeidet skal vi utforske, undersøke og gå i dybden på et tema som barna viser interesse og engasjement for, for så å dokumentere prosessen gjennom pedagogisk dokumentasjon.

1.3 Kjerneverdier

«Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte.»

- Verdiene ser barnet, varme og inkluderende danner grunnlaget for personalets normer, holdninger og handlinger, noe som kommer til uttrykk i møte med det enkelte barn
- Verdiene danner rammen for personalets arbeid, og gir oss et felles utgangspunkt.
- Barnehagen har en struktur og organisering der kjerneverdiene blir ivarettatt.

1.3.1 Ser barnet

«Vi ser det enkelte barns egenverdi. Barnet gis gode betingelser for læring og utvikling basert på vår anerkjennende væremåte.»

- Vi søker barnets blikk og setter oss ned i dets høyde når vi er i dialog og samspill
- Personalet har tid og rom til å lytte ut og søke forståelse i det barnet formidler- verbalt og non- verbalt.
- Vi justerer oss og følger barnet/ barnas initiativ/ uttrykk/ innspill.
- Personalet ser og møter det enkelte barn utfra dets behov, forutsetninger og muligheter, og legger på denne måten til rette for mestringsopplevelser for den enkelte.
- Personalet er sensitive voksne som støtter barnet i å forstå og tolke egne og andres følelser, samt støtter barnet i å regulere og håndtere egne følelser på en god måte.
- Ved å bruke ICDP som metode styrkes det enkelte barns opplevelse av å være betydningsfull i seg selv og i fellesskapet.

1.3.2 Varme

«Vi gir barnet omsorg og trygghet. I møte med barn skal vår hjertevarme gi næring og vekstmulighet.»

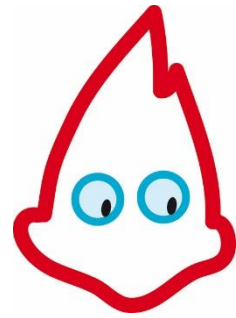
- Omsorgen for det enkelte barn tar utgangspunkt i barnets behov
- Personalet er nær og tilgjengelig, og utgjør en trygg base som barnet kan utforske omgivelsene fra.
- Personalet er på gulvet tilgjengelig for «lading», lek og trøst.
- Personalet skaper en forutsigbar hverdag med trygge rammer for barnet.

1.3.3 Inkluderende

«Vi skaper gode relasjoner, der alle barn blir sett og bekreftet. Det enkelte barn skal oppleve gleden av å tilhøre små og store fellesskap.»

- Alle barn opplever vennskap og glede i lek og samspill.
- Barna kjenner seg verdsatt og inkludert i fellesskapet
- Barna støttes og veiledes på veien mot en god, felles lekekultur. I dette arbeides det med deling, vennskap, vente på tur.
- Barna opplever at deres interesser, ønsker og uttrykk blir tatt hensyn til og gir næring til barnehagens fokusområder og aktiviteter.

Hvis det er mistanke om at et barn krenkes, utestenges eller blir mobbet, skal det igangsettes sak med utgangspunkt i barnehagens handlingsplan i forhold til kap.8- Trygt og godt barnehagemiljø. Mistanken kan ha utgangspunkt i barnets/ foreldres subjektive opplevelse, men også personalets observasjoner. Les mer om dette på s. 24.

2.0 Livsmestring for det 21. århundre

– medvirkende barn i lek og læring

2.1 Tilknytning

Sensitive voksne fungerer som en trygg base for barna og tilbyr støtte, bekreftelse og oppmuntring. (Elisabet Solheim Buøen, Ratib Lekahl, May Britt Drugli, Turid Suzanne Berg-Nielsen og Carina Lisøy. (2020). Trygg før 3. www.tf3.no)

Å bli møtt av sensitive og tilstedeværende voksne er fundamentalt for barnas psykologiske, utviklingsmessige og læringsrelaterte utvikling. Sensitive voksne kjennetegnes blant annet med at deres oppmerksomhet er rettet direkte mot barnet, og at de med dette som utgangspunkt legger merke til og møter barnets behov, følelser og uttrykk med gode reaksjoner.

I dette arbeidet er både foreldre og personalet i barnehagen sentrale, og samarbeidet mellom hjem og barnehage er særs viktig. Det at foreldrene deler informasjon om barnet og hjemmeforhold, samtidig som personalet forteller om barnets hverdag og opplevelser i barnehagen, er viktig for at vi sammen skal skape en helhet og sammenheng i barnets liv. Barna er helt avhengige av oss voksne som de som sørger for barnas basale behov, trygghet og omsorg, samtidig som de skal oppleve og utforske verden som et selvstendig individ.

Kjennetegn på vår praksis:

- Vi legger til rette for gode relasjoner der barnets behov for trygghet, omsorg og nærhet blir møtt av et personale som er tett på og sensitiv for barnets uttrykk.
- Ved å ha ICDP og de kommunale verdiene «ser barnet, varme og inkluderende» som utgangspunkt for det pedagogiske arbeidet og all samhandling med barn og foreldre/foresatte, vil vi legge til rette for en god, trygg og stabil tilknytning. Verdiene våre gir personalet et felles utgangspunkt for væremåte, handlinger og fokus. ICDP som spillmetode hjelper personalet i sensitiviseringsprosessen overfor det enkelte barn og foresatte. Se mer om ICDP s.7.

2.2 Lek

Leken er hovedaktiviteten i barnas liv. Barn lærer intellektuelt, språklig, fysisk, sosialt og emosjonelt gjennom erfaringer de gjør i leken. Her utvikler og styrker de sin identitet og selvfølelse, som individ og som en del av gruppen. Gjennom leken utforsker de miljøet rundt seg, og bearbeider inntrykk og opplevelser. Barnehagen skal bidra med varierte inntrykk, opplevelser og aktiviteter som kan stimulere til å utvikle leken og barnas kreative utspill. Barna kan hente inspirasjon fra barnelitteratur, fellesturer, artefakter, et teppe over bordet, utkleddingsutstyr eller brannbilen som uler forbi. Deltakelse i lek og det å ha venner er grunnleggende for barnas trivsel i barnehagen. Leken er barnas arena for utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barn leker for livet.

Kjennetegn på vår praksis:

- Personalet «rydder» tid til lek i hverdagen
- Vi skaper rom og skjerming for lek og fordypning over tid
- Vi har tilstrekkelig materiell tilgjengelig slik at flere kan delta samtidig
- Vi tilrettelegger for et variert leke- og læringsmiljø med møteplasser og soner, der tema og artefakter tar utgangspunkt i barnas interesser og modning.
- Utstrakt bruk av smågrupper på den enkelte base som utgangspunkt for lek.

Lekekloke voksne:

- Personalet tilrettelegger for et variert leke- og læringsmiljø
- Personalet bidrar inn i leken med utgangspunkt i barnets/ barnas behov og uttrykk
- Personalet tar ulike roller i leken: igangsetter, observatør, rekvisitør, medleker og lekeleder, og svarer adekvat på barnas signaler ved å gi «riktige» bidrag til leken.
- Personalet respekterer barnas lek- det er dødsalvorlig!
- Personalet skaper felles referanserammer for barna til videre lek og samspill.
- Personalet er tilgjengelig og tilstede for å forebygge eller hindre uheldige samspillsmønstre, utenforskap

2.3 Læring

Det er gjennom kroppen vi erfarer verden og forstår den ved at en får førstehåndserfaringer (learning by doing) gjennom ulike relasjoner, aktiviteter, situasjoner og opplevelser.

Læring er en livslang prosess der barna gjennom sitt samspill med omverdenen gjør erfaringer som de gjennom refleksjon og bearbeidelse gjør til sin viten. Barn lærer i formelle situasjoner som er planlagte, de lærer i tilrettelagte voksenstyrte aktiviteter og ikke minst lærer barn i uformelle situasjoner som lek. Barn lærer gjennom hele dagen i alle situasjoner.

Erfaringer der barna selv er med og oppdager og deltar aktivt, er det som stimulerer mest til læring. Vi må derfor anerkjenne og stimulere barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær, og ha dette som et utgangspunkt for deres læringsprosesser. Gode relasjoner i barnehagen er en forutsetning for god læring, opplevelse av mestring og det å være en del av et fellesskap.

Kjennetegn på vår praksis:

- Vi stimulerer barnas nysgjerrighet og utforskertrang ved å være nær og undre oss sammen med barna. Gjennom konkrete erfaringer, for eksempel i naturen, tar vi opplevelsen med inn i barnehagen og bearbeider disse gjennom samtale, bøker og/ eller utforsking på internett.
- Vi undrer oss sammen over ulike tema, fenomen og materiell i et læringsfellesskap der barna er aktive i egen og andres læring. Dette gir forståelse for sammenhenger og utvider deres perspektiver og innsikt.
- Personalet fanger opp barnas utspill og interesseområder, og tar dette med i planarbeidet for fokusområder både for grupper og enkeltbarnet.

2.4 Barns medvirkning--- prosjekt

Å ta barns medvirkning på alvor, er noe mer enn at barna får påvirke og gjøre praktiske valg på vegne av seg selv i hverdagen. Barn skal bli sett, hørt og oppmuntres til å medvirke i sin egen hverdag. Barna skal medvirke i det planmessige arbeidet og i her og nå situasjoner. Vi skal møte barna og ta dem på alvor med sine forslag og ideer som de formidler, men og indirekte gjennom det vi ser opptar dem.

Kjennetegn på vår praksis:

- Personalet lytter ut barnas ytringer, både verbalt- og nonverbalt, og søker innsikt i det barnet uttrykker for videre planlegging og utforsking.
- Barnehagen har fleksible planer som kan tilpasses eller endres med bakgrunn i barnas utspill/ innspill og medvirkning.
- Systematisk observasjon og barneintervju gir personalet innspill til det pedagogiske arbeidet i barnehagen, både i forhold til enkeltindivid og gruppen.

2.5 Vennskap og fellesskap

Alle barn skal oppleve vennskap i barnehagen, samt se på seg selv om en del av fellesskapet. De skal ha anledning til å være aktivt deltagende i barnehagehverdagen, samtaler, samlingsstunder, ved måltid og «her- og nå» situasjoner. Personalet er lydhøre og sensitive i relasjonen med barnet/ barna, og støttende i relasjonen barn- barn. Gjennom samspill utvikler barna evne til å vise omsorg og empati, ta andres perspektiv og handle kompetent i en sosial kontekst. At barn opplever vennskap og ser på seg selv som en del av en gruppe / fellesskapet, er forebyggende for mobbing.

Barns vennskap er de voksnes ansvar!

Kjennetegn på vår praksis:

- Barnehagen tilrettelegger for møteplasser og et leke- og læringsmiljø der inkludering og samspill er ivaretatt.
- Fellesopplevelser brukes som relasjonsbygger ved at dette skaper bånd, tilhørighet og fellesskapsfølelse.
- Temaarbeid med fokus på vennskap, følelsesuttrykk, raushet og sosialt samspill.
- Kompetent personal som er bevisste rollemodeller, og er aktivt til stede der barna er, inne og ute.
- Et personale som støtter barna i å sette egne grenser, samt respektere andres.
- Personalet forebygger, stopper og følger opp hvis det oppstår diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre

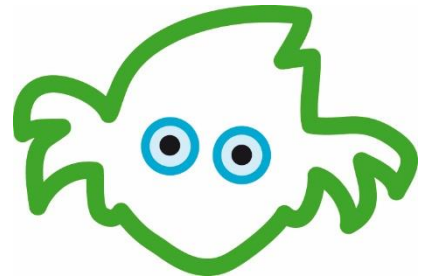
2.6 Mangfold

Mangfold i barnehagen handler om ulike kultur, etnisitet, språk, livssyn, trosretning, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, seksuell orientering, funksjonsevne og sosial status. Gjennom en trygg tilknytning til andre barn og personalet i barnehagen, skal barna kunne utfolde seg og utforske egen identitet i samspill med omgivelsene. Dette gjøres gjennom hverdagen i barnehagen og pedagogisk tilrettelagte aktiviteter. Her kan vi synliggjøre, verdsette og fremme et mangfold i blant annet familieformer, grunnverdier, livssyn og kulturer.

På den måten kan barna opparbeide seg kunnskap og forståelse for hverandre, noe som skaper grunnlag for toleranse og et felles «vi» hvor alle har en plass. Barna skal oppleve mangfoldet i barnehagen som en berikelse i utviklingen av egen identitet, robusthet og motstandskraft.

Kjennetegn på vår praksis:

- Vi jobber for å styrke de positive egenskapene som barna utviser, og synliggjør disse i fellesskapet.
- Ulikhetene vi erfarer hos hverandre, med bakgrunn i blant annet kulturell tilhørighet, språklig mangfold og funksjonsnivå, verdsettes og synliggjøres som noe positivt.
- Barnehagens mangfold blir brukt som en berikelse inn mot barnehagens ulike tema- og prosjektarbeid ved en økt bevissthet i personalet om å gjøre bruk av ressursene en finner i barne- og foreldregruppen.
- Barn og personale inkluderer det nye, og noen ganger ukjente, med en åpen og anerkjennende holdning ved at vi viser respekt for hverandre, og viser toleranse for mangfoldet i praksis.

3.0 Barnehagens tema/prosjekt

3.1 Fagområder

De syv fagområdene hjelper oss til å bruke ulike innfallsvinkler til temaer gjennom året, og gir oss en helhetlig og tverrfaglig tilnærming.

Telling er en matematikkaktivitet som mange barn bedriver, både spontant og mer planlagt. Å telle hvor mange en er i en gruppe, sortere barna etter fargen på sokkene eller gå på formjakt i naturen med turgruppen, gir oss en følelse av tilhørighet i en gruppe samtidig som en får øvd matteferdigheter. Dette tar oss innom fagområdet [Antall, rom og form](#). I denne type aktiviteter vil en berøre fagområdet [Kommunikasjon, språk og tekst](#). Her bruker vi språket aktivt i samspill med andre. Det å lytte til andres opplevelse eller løsning samtidig som en kan argumentere for egne, er en god øvelse som stimulerer språkferdighetene samtidig som en kan få en opplevelse av motstand. Vi snakker om, undres sammen og skaper gode fellesopplevelser og refleksjon. Ut fra dette kan en skape en fellesforståelse av det en nettopp har vært en del av sammen.

Gjennom fagområdet [Kunst, kultur og kreativitet](#) kan vi sammen fabulere, skape, forske og prøve ut ulike formingsuttrykk. Like viktig er variasjonen i inntrykkene vi får gjennom ulike opplevelser i barnehagen- både som individ og som en del av gruppen. Dette kan være trommestund, tur på teater eller se på statuer i bykjernen. Alle gir de oss et inntrykk, som igjen kan gi grobunn for kreative uttrykk. Et nyttig sted for uttrykk er i naturen. Her har en god plass til å skape «store ting» sammen. Gjennom fellesprosjekt der en har fokus på samhandling og samarbeid, kan barn og personalet sammen gjøre bruk av de ressursene naturen gir oss. Hever vi oss opp på nasjonalt og globalt nivå, er vern om naturen et viktig tema. Alle kan bidra litt, og sammen gjør vi mye. Å kildesortere er her et eksempel. Gjennom denne type fokus blir fagområdet [Natur, miljø og teknologi](#) også aktivert. [Etikk, religion og filosofi](#) kan gi viktige innfallsvinkler til dette temaet. Bærekraftig utvikling kan snakkes om ut fra et etisk perspektiv. Skal vi utnytte alle ressurser nå, eller skal vi spare noe eller bidra til en bedre fordeling?

3.1.1 Språk som basiskompetanse

Barnehagen skal legge til rette for at alle barn får utforsket og utviklet sin språkforståelse og språkkompetanse gjennom blant annet å leke med språket, symboler og tekst. Ved å møte et mangfold av uttrykk/ kommunikasjonsformer ønsker vi å stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

Barna skal gjennom samspill, lek og læring få positive erfaringer ved å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenkning og som uttrykk for egne tanker og følelser.

I dette arbeidet må personalet ta i bruk både det verbale og non- verbale språket aktivt, samtidig som også språkstøttende verktøy og metoder kan være til hjelp i dette arbeidet.

Et samlebegrep for dette er ASK. Dette står for Alternativ og Supplerende Kommunikasjon. Ved å bruke enkle tegn (tegn- til- tale), dagtavle, handlingsrekker og billedstøtte, kan en underbygge det som sies språklig med visuell støtte. Dette er til stor hjelp for barn med utviklingsmessige forstyrrelser eller språklige utfordringer gjennom deres utvikling, samt at dette er noe som gagnar alle barns språklige utvikling. For barn som ikke har utviklet et talespråk kan handlingskortene gjøre dialogen med personalet lettere, og personalet kan hjelpe barnet til å få en oversikt over dagen gjennom aktiv bruk av dagtavle.

3.1.2 Matematisk kompetanse

Vi bruker matematikken aktivt ved å bruke matematiske begreper og uttrykk som en naturlig del av dagligspråket. Antall biler, hvor ting er plassert i forhold til hverandre, hvem som er eldst- yngst, først...andre... Det er først når en blir oppmerksom på «matematikkpråket» at en i større grad vil kunne undre seg sammen rundt det som omgir oss, og skape innhold i begrepene.

3.2 Digitale verktøy

Barnehagen har ulike digitale verktøy tilgjengelig som interaktiv tavle, digitale kamera, digitale luper, Bee- bot, kodetog og skanner. Målet er at bruken av digitale verktøy skal være integrert som en naturlig del av det pedagogiske arbeidet i barnehagehverdagen, noe vi skal øve på det kommende barnehageåret.

Barnehagen har tatt i bruk programmer på den interaktive tavlen, som skal stimulerer barnas digitale kompetanse på en kreativ og kunnskapsmessig måte. Tekstskaping, tegneprogram, spill, interaktive fortellinger og opplesing av bøker er eksempler på hvordan tavlen brukes.

Digitale luper

Ved å bruke digital lupe kan vi forstørre det vi ønsker å se nærmere på, enten direkte eller for seinere. Det kan også tas film. Den kan brukes når som helst- i barnehagen og på tur.

Koding med Bee- Bot

Gjennom lek kan barna lære koding/ programmering gjennom roboten Bee- bot, som kan programmeres ved hjelp av taktile knapper på biens rygg. Ved å taste på knappene lages en sekvens for instruksjon; forover, bakover, høyre, venstre. Biene programmeres på denne måten for f.eks. å finne skatten på et skattekart med rutenett eller for å bevege seg over bordet mot en gjenstand

4.0 Barnehagen som lærende organisasjon

MoveEarly

Dette er et stort forskings- og utviklingsprosjekt som har som mål å utvikle og fremme en pedagogisk praksis i barnehagen, med fokus på bevegelse, lek og utforskning. MoveEarly starter opp høsten 2024. 50 barnehager fra Bergen skal delta, og Indre Arna barnehage er en av barnehagene.

Halvparten av barnehagene blir tilfeldig trukket til å delta i en tiltaksgruppe, mens den andre halvparten blir kontrollgruppe. Barnehagene i tiltaksgruppen vil ha bevegelse, lek og utforskning som sitt utviklingsarbeid de to neste barnehageårene, og de ansatte vil få kompetanseutvikling på dette området. Barnehagene i kontrollgruppen, vil ikke ha bevegelse, lek og utforskning som sitt utviklingsarbeid, men jobbe med annet planlagt utviklingsprosjekt.

Trekningen av hvilke barnehager som havner i hvilken gruppe, skjer i september. Når barnehagene vet hvilken gruppe de havner i, vil de skrive mer utfyllende om sitt utviklingsarbeid i forhold til dette årsplanen.

Se informasjonsvideo om prosjektet her: [MoveEarly informasjonsfilm frå Høgskulen på Vestlandet NORSK 2024 - YouTube](#)

Prosjektarbeid som metode

Å jobbe prosjektbasert i barnehagen, er noe annet enn å jobbe temabasert som vi ofte har gjort tidligere. Gjennom en prosjektbasert tilnærming til det pedagogiske arbeidet, vil barna i større grad enn tidligere kunne påvirke innholdet i sin barnehagehverdag mer direkte. Gjennom prosjektarbeidet skal vi utforske, undersøke og gå i dybden på et tema som barna viser interesse og engasjement for, for så å dokumentere prosessen.

Hva som blir temaet for prosjektene våre vil framkomme når personalet tar fatt på første del av prosjektet, nemlig en undersøkelse av hva som interesserer den barnegruppen en nå har. Det kan være et prosjekt for hele gruppen, men det kan også være flere småprosjekt med ulike deltakere som går parallelt.

Prosjektarbeidet er prosessorientert arbeid, og har ikke nødvendigvis en klar begynnelse eller slutt, men som avhenger av barnas engasjement og interesse for å undersøke og utforske det temaet/ fenomenet en har valgt. Gjennom prosjektarbeidet skal vi skape en arena for utforskning, fordypning og forståelse, og barnas interesse for å undersøke og utforske skal ha betydning for de pedagogiske valgene på basene.

Denne måten å jobbe på vil være ny for personalet, og de vil få en «brattere læringskurve» enn barna i dette prosessarbeidet. Det blir en ny måte å «tone» seg inn på prosjektarbeidet på, der ingenting er gitt og veien blir til mens vi går den sammen.

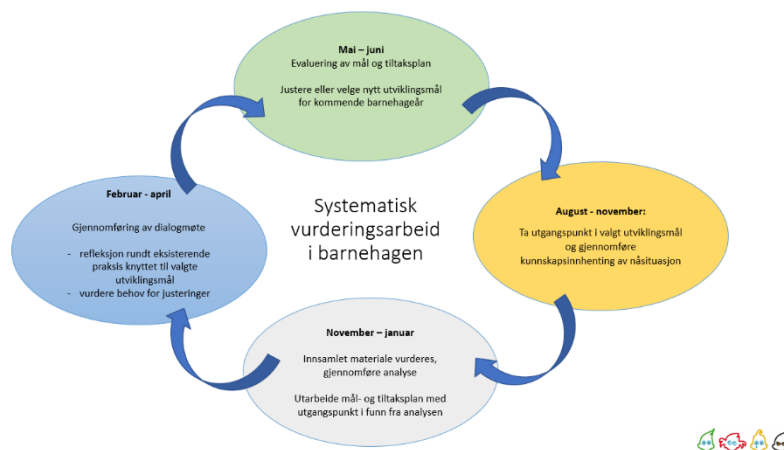
4.1 Barnehagens utviklingsarbeid

Barnas leke- og læringsmiljø

Med utgangspunkt i vårens systematiske vurderingsarbeid, har vi igangsatt et arbeid med fokus på barnas leke- og læringsmiljø. Dette arbeidet kan sies å være tredelt med fokus på barnestemmen, rammevilkår for leken, samt den voksnes kompetanse som støtter, veileder og medleker.

1. Barnestemmen og barnas innvirkning på leke- og læringsmiljøet
  - Personalets systematiske tilrettelegging av et variert leke- og læringsmiljø med utgangspunkt i barnas interesser (barnestemmen) og modning, vennskap og inkludering, samt barnehagens fokusområde.
2. Voksendeltakelse i lek og aktiviteter inne og ute.
  - Bedre rammene for voksendeltakelse i lek og aktiviteter ved å frigjøre voksenkapasitet inn og ute.
    - Organisering, struktur og rutiner for å skape rom og tid for fordypning i lek og aktiviteter
    - Redusere antall overganger for å skape rom/ skjerming/ gruppedeling for/ i leken.
3. Lekekloke voksne som er tett på
  - lekekompetente voksne som støtter, veileder og deltar direkte i barnas lek og aktiviteter
  - Voksne som er trygg i egen rolle som støtter/ veileder/ medleker

4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging

Vurderingsarbeid skal være en støtte i utviklingsarbeidet og sikre at utvikling skjer på en systematisk og bevisst måte. Det skal også kvalitetssikre at vi gjør det vi sier vi skal gjøre. Gjennom et arbeid med fokus på barnehagens leke- og læringsmiljø, vil vi etterse hvordan vi følger opp dette arbeidet systematisk. Dette for å kunne korrigere og iverksette nye tiltak for å bli bedre. Hele personalgruppen deltar i dette arbeidet, og er noe som vil bli gjennomført gjennom barnehageåret.

Mål:

Barnehagen tilrettelegger for et variert leke og læringsmiljø der den voksne er aktivt deltagende/ støttende, inne og ute.

Kriterier:

1. Basens leke- og læringsmiljø speiler mangfoldet i barnegruppen, deres interesser og modning
2. Personalet opplever å ha gode rammer for leken
3. Personalet støtter, veileder og deltar direkte i lek med barna.

4.2.1 Dokumentasjon

Det er nødvendig å dokumentere personalets arbeid for å følge opp og synliggjøre dette opp mot målet. Vi vil dokumentere arbeidet gjennom barnesamtale, observasjon, ståstedsanalyse, deltagende observasjon, praksisfortellinger og spørreskjema til foreldre. I dette arbeidet er det nødvendig å «spisse» og konkretisere hva en ønsker å se nærmere på, noe som kriteriene over setter rammer for.

4.2.2 Vurdering

I etterkant av perioden med vurderingsarbeid, vil lederteamet reflektere rundt det innsamlede materialet. Etter en bearbeiding av funn og informasjonen, vil vi ta i bruk vurderingskryss. Dette gjøres samlet i personalgruppen, og utfra dette vil det da bli utarbeidet konkrete tiltak som straks igangsettes av ansvarspersoner på den enkelte base. Funnene kan også tas med inn i nye barnesamtaler for å få sikre at barnas innspill er korrekt tolket.

4.2.3 Oppfølging

Funn etter analysearbeidet gir grunnlag for barnehagens årsplan og arbeid videre. Mulige funn kan vise at det er nødvendig med fortsatt fokus, at målet må justeres eller at det er nødvendig med et annet fokus for videre utvikling av barnehagens praksis og kvalitetsarbeid.

4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet

Gjennom vårt utviklingsarbeid med fokus på barnehagens leke- og læringsmiljø, er barnas stemme og medvirkning selvsagt. Barna bidrar ved at deres intensjoner og perspektiv blir møtt av lydhøre voksne som lytter ut barnas bidrag, tanker, følelser og meninger, og tar dette med inn i planleggingsarbeidet. For å få innsikt i barnas opplevelser i forhold til leke- og læringsmiljøet, vil vi benytte oss av barnesamtaler på storbarnsbasen, mens deltagende observasjon og løpende protokoll blir brukt på småbarnsbasene.

Foreldrene vil ikke ha direkte innblikk i hvordan barnas leke- og læringsmiljø påvirker barnas lek, men de kan få et inntrykk av hva barnet er opptatt av gjennom samtale. Foreldrene kan og bidra med å formidle interesser barna utviser hjemme, og som barnehagen kan følge opp i fellesskapet.

Vi ønsker å gi ut nettbasert, anonymt, spørreskjema med fokus på leke- og læringsmiljøet. Gjennom skjemaet ønsker vi å få direkte innspill på barnas interesser utover det vi allerede observerer i barnehagen, og hvordan de opplever barnehagehverdagen for sitt barn med utgangspunkt i temaet.

Innspill fra foreldre er betydningsfullt for vårt pedagogiske arbeid. Deres innspill, synspunkt og opplevelse vil bli fulgt opp og tatt med i de refleksjoner som gjøres videre i personalet. Det

videre samarbeidet med foreldrene tas i SU, der funn og videre tiltak vil bli drøftet, og handlingsplan utarbeidet.

Del to

I. Barnesyn og læringssyn

Barnesyn

Det enkelte barn er født unikt med iboende ressurser for lek, erfaring, utforskning, samarbeid og læring. Det enkelte barn sees på som kompetente, og tar aktiv del i egne utviklings- og læringsprosesser. Utfra dette har de krav til å bli sett, lyttet til og hørt, samt oppleve et sensitivt og tilstedeværende personale som ønsker å forstå deres perspektiv og intensjoner. Personalet skal møte barna som likeverdige medmennesker.

Læringssyn

Barn er i hovedsak aktivt søkende og utforskende fra fødselen av, og i barnehagen er vi bevisst på at alle de erfaringer barna gjør seg og de opplevelsene de får, er med på å utvikle barnet mentalt og fysisk. De tar aktiv del i sin egen læring og har krav på å bli lyttet til og hørt. Vi gir barna varierte og konkrete opplevelser, der flest mulig av barnas sanser blir stimulert. Vi kan se en mark, men og holde den og kjenne den kravle. Dette gir barna et bedre grunnlag og et større spekter av erfaringer for å forstå ulike begreper.

Som lyttende, veiledende, motiverende og medforskende voksne skal personalet legge til rette for at barna får bruke sin iboende nysgjerrighet, kreativitet og lærelyst i et læringsfellesskap, gjennom nye situasjoner og opplevelser, temaer og fenomener, materiale og verktøy. Dette må være utfra det enkelte barns ståsted, slik at det opplever læring og utvikling. Det er viktig å gripe det barna viser interesse for og spille videre på dette. De barna som ikke oppsøker denne type lærings situasjoner selv, blir ivaretatt ved at personalet tar ansvar for å introdusere barna for aktiviteter/ situasjoner, slik at barna blir introdusert for tema/ læring. Det hele må ta utgangspunkt i barnets forutsetninger, modningsnivå, og selvsagt interesser.

II. Pedagogisk relasjonskompetanse

Personalets viktigste redskap i arbeidet med sosial kompetanse og relasjonskompetanse, er dem selv. Gjennom deres yrkesutøvelse i hverdagen er de rollemodeller for små og andre store, og deres holdninger, verdier, lærings- og barnesyn synliggjøres gjennom deres handlinger og fokus. Hvordan den enkelte velger å møte enkeltbarnet og barn som en del av en gruppe, er ingen privatsak, men skal bygge på verdiene i Barnehagelovens formålsparagraf, på både individ- og organisasjonsnivå.

Som kommunal barnehage skal personale ta utgangspunkt i de kommunale verdiene; varme, inkludere og se barnet i sitt arbeid. I tillegg til dette felles verdigrunnlaget, er også samspillsprogrammet ICDP et godt verktøy som skal gi grunnlag for at barn og foreldre møter et samstemt personale. En anerkjennende væremåte som tar utgangspunkt i barnas opplevelse av ulike situasjoner, er grunnleggende for at barnet skal føle seg ivaretatt og tatt på alvor.

III. Danning gjennom omsorg, lek og læring

Omsorg, oppdragelse, lek og læring i småbarnsalderen former barns holdninger, verdier, tillit til seg selv og andre mennesker. Det vil også danne grunnlaget for hvordan vi kommuniserer med hverandre. Dette skjer i «her- og- nå» situasjoner, og kvaliteten på møte mellom barn-barn, barn- voksne og voksen- voksen, er av avgjørende betydning for opplevelsen av omsorg. Stikkord for dette arbeidet er lydhøre og nærværende voksne, opplevelse av nærhet, trygge rammer og omsorg med utgangspunkt i individuelle behov, samtidig som gruppen blir ivaretatt.

I det sosiale fellesskapet dannes en som menneske ved å erfare og oppleve hverandres perspektiver, tanker og følelser, og se seg selv i forhold til dette. I dette samspillet er også læring en aktiv prosess. Gjennom samspill med omverden gjøres erfaringer som en gjennom refleksjon og bearbeidelse gjør til egen viten. Erfaringer en gjør som aktivt deltagende, er de som stimulerer mest til læring. Vårt utgangspunkt er at barna tar til seg den viten som er viktig for dem i øyeblikket, og det som er med på å skape nye sammenhenger for dem. På den måten kan det derfor være ulikt læringsutbytte for ulike barn i samme situasjon.

Kjennetegn på vår praksis:

- Barna erfarer trygg tilknytning til personalet
- Barna viser omsorg for hverandre ved å trøste, vise hensyn, gjøre gode handlinger (prososiale), oppleve lek eller bare ved å være til stede i hverandres selskap.
- Barna oppmuntres til å si sin mening, samtidig som de lærer å lytte og utvise respekt for andres mening.
- Vi griper øyeblikkene, utforsker dem sammen og lytter til hverandres tanker og opplevelser. Ved å sette ord på det en opplever vil en kunne reflektere noe som igjen kan føre til ny læring og nye handlingsmåter. Det den enkelte uttrykker skal behandles med respekt.
- Leken skal ha tid, rom og skjerming. For å få dette til må de ulike basene være fleksible i bruk av rom, og barna må deles i smågrupper.

Gjennom konkrete erfaringer, for eksempel i naturen, vil vi ta opplevelsen med inn i barnehagen og bearbeide disse gjennom samtale, bøker og/ eller utforskning på internett. Vi kan også starte i omvendt rekkefølge og begynne med det skriftlige og ende opp å oppleve det hele konkret og sansbart. Det å gi barna opplevelser med ulike utgangspunkt og innfallsvinkler, gir barna et bedre grunnlag og et større spekter av erfaringer for å forstå begreper og verden som omgir en. Dette skal være både planlagte og spontane situasjoner.

IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold

Hvert enkelt barn er unikt, noe som påvirker hvordan vi i barnehagen tilrettelegger for omsorg, lek og læring på den enkelte base og i forhold til det enkelte barnet.

Kjennetegn på vår praksis:

- Personalet oppdager, følger opp og utvider det barna allerede er opptatt av
- Personalet legger til rette for at enkeltbarnet får utfordringer tilpasset sitt tempo, utviklingsmønster og mestringsnivå slik at barnet opplever mestring.
- Personalet har kompetanse på barns utviklings- og læringsprosesser, og ser barns utvikling ut fra et helhetlig læringsperspektiv.
- Personalet inspirerer barna til å utvide sin forståelse og tanke slik at de kan stille nye og relevante spørsmål som de sammen kan reflektere over.
- Personalet er bevisst på å tilby materiell, bøker, leker, verktøy og utstyr tilpasset alder og modning.
- Personalet tilbyr et rikt utvalg av udefinert materiale som stimulerer fantasi, kreativitet og intellekt.

V. Overganger

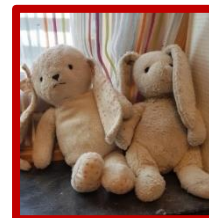
a. Tilvenning i barnehagen

Den første tiden i barnehagen møter barna et nytt miljø hvor de skal forholde seg til nye rammer og rutiner i samspill med ukjente voksenpersoner og andre barn. Samarbeidet mellom barnets foresatte og personalet i barnehagen er spesielt viktig i denne første perioden, da personalet etter hvert skal fungere som en stedfortreder for foreldrene gjennom barnas hverdag. Relasjonen mellom barnet og kontaktpersonen må være preget av trygghet og tillit. Dette skapes over tid når en blir kjent, og denne periodens lengde vil variere fra barn til barn. Ut fra dette vil derfor også tiden en venner seg til barnehagehverdagen være ulik, og i samtale med foresatte avtales og tilpasses hverdagen enkeltbarnet.

En koseklut, bamse, bilde eller smokk kan betegnes som et overgangsobjekt som kan skape trygghet for barnet når det skal vennes seg til en hverdag i barnehagen.

Kjennetegn på vår praksis

- Møte for nye foresatte i juni
- Besøk i barnehagen før sommerferien og/ eller oppstart.
- En avtalt plan for barnets oppstart for både foresatte og personale, der det enkelte barn og dets behov er i fokus.
- Personalet gir barnet tid, følger dets tempo og respekterer barnets måte å takle overgangen til en ny hverdag på.
- Barna opplever en forutsigbar dagsrytme

- Barnet har alltid et fang å komme tilbake til når det gjør seg kjent med omverden, og opplever et tilstedeværende personale med armer som klemmer og møter dem med et smil, «gledning», omsorg og varme.
- Barna deles i mindre grupper innad i basen for å kunne bedre legge til rette for en trygg tilknytning i et oversiktlig miljø.

b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen

Ved overgang til ny base innad i barnehagen, møter barna et nytt miljø hvor de skal forholde seg til andre rammer og rutiner i samspill med mindre kjente voksenpersoner og barn. Samarbeidet mellom barnets foresatte og personalet i barnehagen er spesielt viktig den første tiden etter overgangen selv om barnet har gått i barnehagen tidligere. En koseklut, bamse, bilde eller smokk kan betegnes som et overgangsobjekt som kan skape trygghet for barnet.

Kjennetegn på vår praksis:

- En avtalt plan for barnets overgang for både foresatte og personale, der det enkelte barn og dets behov er i fokus.
- Overgangssamtale mellom foreldre og pedagogisk leder kort tid i etterkant av overgangen.
- Vi starter «bli-kjent» prosessen med faste tider på ny base etter påske. En fra avgivende base er alltid med. En begynner med korte visitter, og tiden utvides etter hvert til å gjelde ulike rutiner og aktiviteter.
- Barna skal oppleve tilstedeværende voksnes armer som klemmer og møter dem med et smil, «gledning», omsorg og varme.
- Gjennom hele året brukes «stor base» til lek og aktiviteter slik at barna er kjent med det fysiske miljøet.

c. Samarbeid og sammenheng med skolen

I barnehageåret 2024/ 25 har vi 13 førskolebarn i Indre Arna barnehage. Disse skal i hovedsak starte på Ådnamarka skule, Garnes skule og Lone skule. Samarbeid mellom skole/SFO og barnehage i forkant av skolestart, skal bidra til at barna opplever en trygg og god sammenheng i overgangen, samt legge til rette for et helhetlig utdanningsløp.

Kjennetegn på vår praksis:

- Førskolegruppe ukentlig, der vi jobber med ulike temaer gjennom lek og aktiviteter. Aktiviteter har utgangspunkt i språkmaterialet «Språksprell», samt antall, rom og form, og fokuserer på tall, former, bokstaver, lyder, lytting, stavelsesdeling, rim og regler.
- Fokus på vennskap og sosial kompetanse, sosiale koder i leken, komme inn i leken, spørre om å få være med, følge regler i lek og å kunne løse eventuelle uenigheter i lek.
- Samarbeidsmøte med de ulike nærskolene for å gjøre overgangen fra barnehage til skole best mulig. Det avtales felles leker, spill og sanger som blir grenseobjekter, noe felles som barna fra barnehagen kjenner igjen når de begynner på skolen.
- Førskolebarna besøker og gjør seg kjent på skolen de skal starte på i mai/ juni. Vi leker på uteplassen, går i gangene, ser på klasserommene og titter innom SFO.

- Vi deltar på ulike arrangementer som skolen inviterer oss på.
- Personale fra skole/SFO besøker barnehagen.
- Høytidelig avslutning med foreldre som en markering av avsluttet barnehagetid.

Vi følger plan for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole som er utarbeidet av Bergen Kommune. Planen finner dere her: [Bergen kommune - Plan for overgang mellom barnehage og skole/SFO i Bergen kommune](#)

VI. Foreldremedvirkning

Å ha en god, direkte og åpen dialog med barnas hjem er grunnleggende for at barnehagen skal kunne gi barnet og dets foreldre/ foresatte et best mulig tilbud. Foreldre kjenner eget barn best! Og hvordan vi som personale møter foreldrenes/ foresattes ønsker og behov i forhold til eget barn, påvirker hvordan de opplever samarbeidet og føler seg ivaretatt.

Kjennetegn på vår praksis:

- Daglig kontakt og kommunikasjon ved levering og henting, og utveksling av informasjon om barnet.
- Månedspan tilsendt i Vigilo.
- Foreldresamtaler
  - o Nye barn som starter i barnehagen har oppstartsamtale innen 14 dager etter oppstart. Styrer deltar i samtalen.
  - o Barn som skifter fra liten til stor base har oppstartsamtale kort tid etter oppstart.
  - o Foreldresamtaler er et viktig fora der foreldre kan medvirke til et best mulig innhold for barna i barnehagen. I samtalen snakker vi om barnets utvikling generelt og samarbeidet hjem-barnehage spesielt. Foreldre/ foresatte blir innkalt til samtale to ganger i året. Det er selvsagt mulighet for flere samtaler ved behov.
- Barnehagen inviterer til foreldremøter minimum to ganger pr. år.
  - o Om høsten er det møte på den enkelte base.
  - o Februar/ mars: temamøte
  - o I juni er det møte for foreldre som har barn med oppstart kommende høst.
- Samarbeidsutvalg
  - o Styrer møter representantene i Samarbeidsutvalget (SU) ca. 2- 4 ganger pr. år. SU består av eiers representant, politisk representant, to foreldre, to ansatte og styrer. De to foreldrerepresentantene velges av en gruppe på seks- to fra hver base- disse seks utgjør barnehagens FAU (foreldrenes arbeidsutvalg)
  - o Samarbeidsutvalget er et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ.
  - o Saker av viktighet forelegges SU, som drøfting av barnehagens ideelle grunnlag, årsplan, budsjett, driftsendringer, foreldreparkering ol.
  - o Foreldre sikres medvirkning i barnehagen gjennom deltakelse i SU. Det er også her saker fra foreldrene som de ønskes skal drøftes på vegne av alle, skal bringes fram. SU- representantene melder da saken til møte.
- Brukerundersøkelse:
  - o Det har vært gjennomført årlige brukerundersøkelser. Resultatet av disse offentliggjøres nasjonalt. Styrer og SU lager en oppsummering av de viktigste funn, og forbedringsområdene tas opp med foreldre på foreldremøte om høsten.

VII. Bærekraftig utvikling

Indre Arna barnehage skal fremme verdier, holdninger og praksis for et mer bærekraftig samfunn. Gjennom aktiviteter i barnehagen som omhandler det å så, dyrke, ta vare på og høste, vil vi gi barna kjennskap til hvor grønnsakene kommer fra og ulike måter de kan brukes på. I dette arbeidet må spiren og plantene få stell og tas vare på inne, før vi kan plante dem ut i kjøkkenhagen som vi skal etablere gjennom dette barnehageåret, for så å kunne høste høsten 2025. Dette arbeidet skal bidra til en begynnende kjennskap til dyrking, næringskjeder, naturen og bærekraftig utvikling.

Barnehagen sorterer avfall, har strømsparende tiltak og har redusert plastforbruket til et minimum. Denne høsten får barna utlevert tøynett til å frakte rent/ skittent byttetøy fram og tilbake til barnehagen.

Vi skal i løpet av dette barnehageåret sertifisere oss som Grønt flagg- barnehage ([Barnehage — Grønt Flagg \(fee.no\)](https://www.barnehage.no/)). Hva som vil bli vårt hovedfokus, foruten de nevnte tiltak, er ikke på plass. Dette blir en prosess der også barnas medvirkning og interesser vil bestemme fokusområde.

VIII. Psykososialt barnehagemiljø

«Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet»
(Fra forskningsrapport Ingrid Lund s. 5, Sammen for kvalitet- lek og læring, kvalitetsutviklingsplan for kommunale barnehager i Bergen 2018-2021).

Visjonen for Bergen kommunes barnehager er et «inkluderende og godt oppvekstmiljø der barn og unge ikke skal oppleve mobbing eller krenkende atferd, verken fra andre barn, unge eller voksne». Skyfritt er Bergen kommune sin plan for et inkluderende barnehagemiljø <https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/tema/skyfrittinkluderende-oppvekstmiljo-i-bergen>. Arbeidet er også knyttet til Barnehagelovens kap. VIII Psykososialt barnehagemiljø.

Det er forankret i Barnehageloven at alle barn har rett til et trygt og godt barnehagemiljø. I dette ligger det at alle ansatte i barnehagen er forpliktet til å gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for krenkelser, og videre at barnehagen skal jobbe forebyggende for å skape et varmt og inkluderende fellesskap.

Under plikten til å sikre at barn og unge har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø, følger det fire delplikter:

- plikten til å følge med
- plikten til å melde
- plikten til å undersøke
- plikten til å sette inn egnede tiltak

Barnets opplevelse av krenkelse er knyttet til ekskludering fra fellesskapet og utestenging i lek. I vårt arbeid for å oppnå et godt leke- og læringsmiljø, er vi bevisst på sammensatte sosiale prosesser og på gruppedynamikk. Med systematisk fokus på tiltak for å oppnå gode samspillmønstre i barnegruppen, vil det bidra til å fremme positiv lek og samspill.

Både i et forebyggings- og oppfølgingsperspektiv er samarbeid med foresatte sentralt i arbeidet for et trygt og godt psykososialt miljø i barnehagen. Foresatte skal være orientert og få mulighet til å komme med innspill til barnehagens arbeid for et godt og trygt psykososialt miljø. Vi ønsker å være en barnehage hvor vi samarbeider tett med foreldre og tar et felles ansvar.

Vennskap, lek og et anerkjennende og inkluderende miljø er sentrale faktorer som er avgjørende for barns trivsel i barnehagen. Vi arbeider kontinuerlig og forebyggende for at voksne i barnehagen skal ha fokus på å være/opptre nærværende og bruke sin barnehagefaglige kompetanse i møte med det enkelte barn. Voksne som er trygge, skaper tillit og tar ansvar er en forutsetning for at vi, sammen med foreldre, skal lykkes i å være en del av et trygt og godt barnehagemiljø for alle barn.

Barnehagen har en lokal handlingsplan for å sikre systematikk i arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet. Handlingsplanen gjennomgås i personalgruppen årlig. Det psykososiale barnehagemiljøet er videre tema på foreldremøte, foreldresamtaler og i SU ved oppstart av hvert barnehageår.

Kjennetegn på vår praksis

- Barna opplever et inkluderende fellesskap ved at det aktivt legges til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap
- Barna opplever å bli lyttet til, anerkjent og tas på alvor i sine uttrykk
- Vi gir barna medvirkning i form av barnesamtaler, - spontane hverdagssamtaler og planlagte samtaler
- Foreldre opplever å bli jevnlig invitert inn til samarbeid og samtaler med fokus på eget barns trivsel og trygghet
- Foreldre opplever lav terskel for å ta kontakt
- Fokus på barnehagens arbeid med det psykososiale lekemiljøet i fellesmøter med foreldre og i barnehagens utvalg
- Barne- og foreldreperspektivet ivaretas i vårt arbeid med det psykososiale barnehagemiljøet

Personalet

- Tilstedeværende, kompetente og varme voksne som tilrettelegger for anerkjennende samspill
- Gir oppmerksomhet til det enkelte barn og barn i fellesskapet/gruppen
- Støttende for barnas sosiale utvikling og arbeider målrettet mot å skape et godt psykososialt barnehagemiljø
- Har et forebyggende fokus i arbeidet med det psykososiale lekemiljøet
- Systematisk bruk av ulike metoder for sikre et trygt og godt barnehagemiljø, bl.a. kartlegging av barnets psykososiale miljø
- Samspillsmetoden ICDP kjennetegner vår praksis
- Barnehagens psykososiale leke- og læringsmiljø skal jevnlig være tema i barnehagens ulike møtefora

IX. Barns seksuelle helse

Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsopplæring ble vedtatt av bystyret i april 2019, og er utarbeidet med formål om å sikre en helhetlig innsats for å styrke barn og unges seksuelle helse. Planen peker blant annet på barnehagen som en viktig arena for å sikre kunnskap og nødvendig kompetanse om kropp og seksualitet. Slik kan barnehagen styrke barnas begrepsapparat og danne grunnlag for positive holdninger knyttet til selvfølelse, identitet, egenverd, kropp, følelser og grenser. Videre skapes åpenhet og respekt for mangfold og variasjoner i familieformer og kjønnsuttrykk, noe som kan bidra til å forebygge fordommer og diskriminering.

Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Bevissthet knyttet til barns seksuelle utvikling og kunnskap om hvordan denne kan komme til uttrykk i lek og atferd, er viktig for å kunne møte dette på en konstruktiv måte. Siden barnehagepersonale og foreldre har et felles ansvar for å ivareta barnets trivsel og utvikling, er det naturlig at barns seksuelle helse også er tema både i foreldresamtaler og på foreldremøter.

Indre Arna barnehage

Ådnavegen 42

5260 indre Arna

E-post: indrearna.barnehageergen.kommune.no

www: [Bergen kommune - Indre Arna barnehage](http://Bergen.kommune-indreArna.barnehage)